

Leto: II.

Maribor, četrtek 14. aprila 1921

Številka: 83.

Rim in Bizant.

Maribor, 13. aprila.

Poraz Grkov v boju s turškimi Kemalisti je obrnil pozornost evropske javnosti na grško vprašanje. Odkar se je grški kralj Konstantin proti volji antante vrnil na svoj prestol, so Grki izgubili simpatije v zapadni Evropi in londonska konferenca jih je posadila v vrste premagancev, kjer imajo priliko raznišljati o nevhvalečnosti sveta. — Kralj Konstantin je sicer hotel pokazati, da ima Grčija vkljub nemilosti Evrope toliko lastne moči, da si ne da vezati rok na Egejskem morju in v Mali Aziji, toda zadnji dogodki pomenijo globok minus v grškem narodnem življenju, ne glede na to, da je bila na bojišču poražena predvsem politika kralja Konstantina.

Grški prepoved temelji na zgodovinskih tradicijah. Narodno osvobodjenje, ki pada v dobo evropske romantike, je pozdravila vsa Evropa in poslala enega svojih najsvetlejših duhov, lorda Byrona, da žrtvuje svoje življenje za svobodo Helenov. Odslej so tudi politični krogi kjer le mogoče ščitili in podpirali grške težnje.

Nacionalistično gibanje po evropskem vzorcu je nasadil na grška tla znani Elefterij Venizelos, ki je pokazal takoj v začetku svojega državnikega delovanja veliko spretnost in brezprimerno duhovitost. Njegov pojav je prešinil grški narod kakor galvaničen tok organizem. Ko je bil nacionalizem v zapadnih državah že na upadku, ga je sprejela Grčija kot svoj največji problem. Ta nagel preokret pa ni bil brez globljih vzrokov. Nacionalistična ideologija, kakor jo je podal Venizelos, je imela na sebi vse tiste črte, ki jih zahteva in hoče orientalna fantazija in slavohepen temperament: Grčija, je dejal Venizelos, je naslednica starega Bizanta. Samo nji je usodno poverila nalogo, da iznova zgradi bizantinsko državo kot zmagovalko nad azijsko Turčijo in kot stražo Evrope. Grčija je tedaj naravna lastnica Carigrada.

Da pridobi tej svoji grandiozni zasnovi realno podlago, se je Venizelos naslonil na zapadne velesile. Pri tem je računl sledeče: Vprašanje Bizanta je grško in rusko vprašanje. Zapadne velesile imajo sicer precej izrazite interese na Carigradu in Mali Aziji, vendar pa se boje zadeti v Rusijo. Ako se Grčija nasloni na zapad, ima za seboj močne, konsolidirane evropske sile, a proti sebi velikansko, na znotraj pa precej nezanesljivo Rusijo.

V zvezi z našim Pašićem je ustanovil balkansko zvezo, ki je započela usodo Turčije. Morda bi se vprašanje Carigrada rešilo že l. 1913, da niso posegle vmes evropske velesile, za katerimi ste stali, ne vede druga za drugo, Rusija in Grčija.

Ko je svetovna vojna iznova sprožila balkansko in maloazijsko vprašanje, je morala Grčija prebrsti med Scilo in Karibdo. Proti Turčiji se je vojskovala na strani zapadnih velesil Rusija. Venizelosovi načrti so se krhali. Že so bili pričeli notranji boji v Grčiji. — Dvor je imel svojo politiko in ta je bila nasproti Venizelosovim stremljenjem jako skeptična. V Carigradu in na maloazijskih obalah se je takoj izza oblika cesarja Viljema in Porti javljala

Priprave za naš državni proračun.

Proračuni ministrstev za trgovino in industrijo ter promet. Velik deficit naših pošt. Zvišanje poštne pristojbine.

LDU. Beograd, 12. aprila. V finančnem ministerstvu je končano delo, s katerim se je proračun ministrstva za trgovino in industrijo znižal za 30 milijonov dinarjev. V proračunu prometnega ministrstva so predvideni veliki krediti za zboljšanje celokupnega prometa v državi. V finančnem ministerstvu menijo, naj se nove zgradbe financirajo s posojili in da naj se v proračun stavijo samo anuitete za ta posojila.

LDU. Beograd, 12. aprila. Po podatkih, zbranih v finančnem ministerstvu znašajo vsi dohodki pošte v kraljevini komaj 40 milijonov dinarjev, dočim so izdatki, v katerih pa niso vračunane draginske doklade za poštne osebe, dvakrat večji. Ker se je tudi material v tem letu podražil, bi bilo pričakovati tudi v tem letu še mnogo večji deficit. Zato je poštno ministrstvo sklenilo, da od 1. maja t. l. naprej zviša pristojbine na vse vrste poštne službe za notranji promet kakor sledi: Za pisma v lokalnem in daljnem prometu se plača do 20 g 50 par, za vsakih nadaljnjih 20 g ali del istih pa še 25 par, za odprte dopisnice 25 par, za dopisnice s plačanim odgovorom 50 par, za tiskovine do 50 g 10 par, za vzorce blaga do 50 g 10 par, najmanj pa 20 par. Največja teža takih pošiljatev sme biti 500 g. Za poslovne papirje, se plača za 50 g 10 par, najmanj pa 50 par. Tiskovine, vzorci blaga in poslovni papirji se smejo združiti v eno pošiljatev. V tem primeru znaša pristojbina za 50 g 10 par, najmanj pa 20 par. Neplačane in nezadostno plačane pismene pošiljke ostanejo neizpremenjene, t. j. zanje se plača dvojna pristojbina. Vse dosedaj navedene pošiljke morejo biti tudi priporočene. Za priporočene se plača 1 dinar. Ta taksa se mora plačati pri oddaji pošiljatev. Pristojbina za pisma z označeno vrednostjo se lahko plača ali

kakor pristojbina za priporočena pisma po teži ali pa po vrednosti. V drugem primeru se plača za vrednost do 100 dinarjev 50 par, od 101 do 500 dinarjev 1 dinar, od 500 do 1000 dinarjev 2 dinarja, dalje pa za vsak del te vrednosti še 1 dinar. Za avizo se plača 20 par, ako se pošiljatelj zglaš. Za kraje, v katerih se pošiljatev dostavlja na dom, se plača za dostavitev na dom 1 dinar. Za pakete se plača pristojbina po teži in po vrednosti. Po teži se plača za paket do 5 kg 5 dinarjev, od 5 do 10 kg 10 dinarjev, od 10 do 15 kg 15 dinarjev, od 15 do 20 kg 20 dinarjev. Po vrednosti se plača do 100 dinarjev 50 par, od 100 do 500 dinarjev 1 dinar, od 500 do 1000 dinarjev 2 dinarja. Največja teža sme biti 20 kg, največja vrednost 1000 dinarjev. Za denarne pošiljatev (denarni in vrednostni papirji, ako so zaviti v pakete) se plača pristojbina po teži in vrednosti. Ako vrednost ne presega 1000 din., je pristojbina enaka pristojbini navadnih paketov. Ako pa prekorači 1000 dinarjev, se plača za vsakih 1000 dinarjev še 1 dinar. Za velike pakete se plača dvojna pristojbina po teži. V krajih, kjer se pošiljatev dostavljajo na dom, se plača za dostavitev 2 dinarja. Tam pa, kjer prebivalstvo samo hodi na pošto po pošiljatev, plača 20 par za avizo. Vse te pristojbine se morajo plačati pri oddaji paketov. Z eno poštno nakaznico se sme poslati največ 1000 dinarjev ter se plača do 25 din. 50 par, od 25—50 din. 80 par, od 50—100 din. 1 din., od 100—300 din. 1.50 din., od 300—500 din. 2 din., od 500—1000 din. 3 din. Za dostavitev na dom se plača za vsakih 50 din. 20 par. Za povratni recept se plača pristojbina 1 dinar.

Mala antanta grozi Madžarski z blokado.

TIP Dunaj, 13. aprila. Kakor poročajo tukajšnji listi, je poslala madžarska vlada švicarskemu zveznemu svetu obvestilo, da je Karl Habsburg zakoniti kralj Madžarske ter da mu le radi zunanjih okoliščin ni mogoče vršiti vladarskih poslov. Budimpeštanska vlada je zaprosila radi tega švicarski zvezni svet, naj dovoli kralju Karlu bivanje na švicarskem teritoriju.

TIP Dunaj, 13. aprila. Iz Prage poročajo, da bo mala antanta podvzela tekom prihodnjih dni najostrejšje korake

proti neojalnosti madžarske vlade v vprašanju razkralja Karla ter zahtevala od nje, da slovesno prekliče izjavo, s katero je priznala Karla za svojega zakonitega vladarja. Ako madžarska vlada na to ne bi pristala, se bo proglasila popolna blokada Madžarske.

TIP Bern, 13. aprila. V merodajnih švicarskih krogih se zatrjuje, da bo zvezni svet odločno odklonil prošnjo Madžarske za dovoljenje bivanja Karla Habsburga v Švici.

Iz radikalnega kluba.

LDU Beograd, 12. aprila. Radikalni klub je imel popoldne sejo o ustavnem načrtu. Kateri govorniki bodo govorili v imenu radikalnega kluba v debati o ustavnem načrtu, se bo določilo jutri.

Velike poljedelske šole.

LDU Beograd, 12. aprila. V ministrstvu za poljedelstvo se izdeluje pravilnik in proračun za ustanovitev velike poljedelske šole na Dolenjskem v Sloveniji.

LDU Beograd, 12. aprila. Pred nekaterimi dnevi je odšla v notranjost Srbije komisija za ustanovitev višje poljedelske šole v Srbiji. Dosedaj smo imeli samo eno tako šolo v Križevcih na Hrvatskem.

Nemški konji za nas.

LDU Beograd, 12. aprila. Začetkom meseca maja se bo pričel dovoz konj iz Nemčije kot vojna odškodnina v naravi.

— Nemčija. Njena pot je šla čez Balkan na vzhod — »von Berlin bis Bagdad«. Nemško orijentirani grški dvor ji je skušal delati kar najmanj zaprek, čuteč se tuja že na tleh sedanje Grčije, kaj šele v zasnovani bizantinski Veliki Grčiji. Zato je moral Venizelos z ozirom na Rusijo precej popustiti, da si je pridobil zapadne sile; na to pa je moral obračunati z dvorom. Oboje mu je uspelo in Grčija je izšla iz svetovne vojne zelo povečana. Postala je posestnica Soluna in Trakije, in njene čete so si osvojile maloazijsko obalo.

Z monarhistično restavracijo in izgonom Venizelosa je bil njen uspeh postavljen na kocko. Videli smo, da je Grčija zaigrala. Sentimentalni politiki so vzdihnili, češ, bila je prevarana. Ta je navsezadnje tudi res. Toda v politiki je že tako: ako ne bi drugi goljufali nje, bi pa ona druge. Eksperiment z monarhijo in protiantantna trmoglavost sta samo pospešila dozorelost bizantinske Velike Grčije; ako je padla z drevesa, predno je mogla biti komu v korist, je to — slučaj in pa lastna krivda.

Tudi Rim se je skušal istočasno s Bizantom nasloniti na svoje tradicije. Italija, ki se hoče vsepovsod legitimirati kot zakonita naslednica starega Rima, goji še danes sanje o veliki državi, čije meje bi se raztegnile na vzhodno jadransko obalo in daleč gori v območje Donave. Zgodovinska sentimentalnost, s katero je uradna in neoficiurna Italija utemeljevala svoje pravice do Dalmacije in drugih slovanskih pokrajin in pohlep po gospodarski premoči na Jadranu, ima čudovito sličnost z grškimi težnjami za Carigradom in malo azijsko obalo, ako odstranimo etnografske odnose, ki so v grško-turškem sporu mnogo bolj komplicirani nego pri nas. Tako sta se skušala na jugu in jugovzhodu Evrope restavrirati dva potopljena sveta: Rim in Bizant. Oba sta ponesrečila vsled pojačane odporne sile novodobnih tvorb in tako grška kakor rimska nacionalna megalomanija izpuhteva v težki trzavici, ki trese obe državi.

Za nas so ta vprašanja važnega pomena. Z restavracijo Rima smo imeli dovolj boja, čigar posledica je Rapallo. Restavracija Bizanta pomeni nevarnost za našo bodočnost, ker bi nam Velika Grčija zaprla naravno pot na vzhod ter nas odsunila z onega mesta, ki ga naša država zavzema na Balkanu po svojem zunanjem in notranjem značaju.

Iz Prekmurja.

Murska Sobota, 10. aprila 1921.

Pričakovati je, da bodo vsled znanih dogodkov na Madžarskem antantne sile pospešile ratifikacijo triantonске mirovne pogodbe in bi na ta način že v doglednem času nastopile za Madžarsko razne obveznosti, ki izvirajo iz te pogodbe. Tako bomo dobili na prekmurske meje razmejitevno komisijo, katere poslovanje bo slično kakor na severni meji proti Avstriji. Madžarskim listom in obrambnim društvom je to vprašanje zelo na srečo, ali bolje: v želodu. Že delj časa kujejo naklepe, kako bi najlepše izkoristili situacijo za svoje šovinistične namene. Treba je, da se naša javnost že sedaj pripravi na nesramne zahteve, ki jih bodo skoraj gotovo stavili madžarski zastopniki

— Severna meja ugotovljena. Vrhovni svet v Parizu je deloma popravil od razmejitvene komisije predlagano mejo in sicer: Vijugasta meja Kresnice—St. Ilj se je popravila v bolj ravno črto. Mi smo pridobili v občini Plilje (Cvilak) še eno slovensko posest, čez gozdnih in drugih parcel nemških sosednikov blizu Thalerjevega veleposvetstva na Kresnici. Nasprotno zgubi slovenski trgovec Bračko v St. Ilju svoje vinograde na Kresnici. Nova meja poteka severno tik Thalerjevega „Karlovega“. Dočim pripade v s. ki Plavč nam, spada cela visoka Kresnica k Nem. Avstriji. Od Plavča dalje proti Sv. Duhu pa ostane meja, kakor jo je določila razmejitvena komisija.

— Kam jadrajo klerikalci? Glasom mariborske „Straže“ je z izstopom gospoda Borka iz uredništva tednika „Murske Straže“ slednja prenehala biti glasilo obmejnih Slovencev in bo odslej zastopala samo „krščanske ideje“. Torej nova izdaja „Bogoljuba“ za obmejne Slovence! Kakšno bo to zastopanje, „krščanskih idej“, je novi urednik, kaplan iz Gornje Radgone, pokazal že v prvi številki s takšnim hujšanjem proti Srbom in državi, da je morala oblast celi list zapleniti.

— Ne bodimo nepravilni. Lastnik kavarne „Rotovž“ nas prosi, da objavimo naslednjo vrstico: Razni neodgovorni elementi trosilo o moji kavarni vesti, da se pri meni zbirajo razni nemurji ter politizirajo. Ugotavljam, da to ni res, ker vedno sam nadziram svoje lokale ter mi doslej še ni nič znanega o kakih tajnih zborovanjih. Vedno je bil moj glavni smoter, da postrežem vsakega gosta najskrbneje. Proti vsakemu trositelju neresničnih vesti bodem priporočil sodnijsko postopati.

— Nedopustno. Po Mariboru, posebno pa pri glavnem kolodvoru, se vedno pode otroci brez nadzorstva okoli. Tem otrokom je beračenje že sedaj v mladosti prešlo v kri in meso. V nadležnosti prekašajo zloglasne herce v Benetkah in drugih italijanskih krajih.

— Nimamo nič proti temu, če prosi za potreben ubožček za podporo, ki jo uporabi za lastne življenske potrebe, nikakor pa ni na mestu, da to obrt izvršujejo otroci, ki ta denar, katerega na naravnost vsiljiv način izmolzejo od parantov, zapravijo na nedopusten način. Vrh tega je pa tudi grdo, ker ta dečarija nadleguje tujce, ki potem pripovedujejo v svoji domovini, da je v Jugoslaviji tako slabo, da se vse vprek berači. Naj policija vsakega takega paravca prime, naj vgotovi, čigav je, potem naj pa starše pouči, da se otroci na ta način samo pokvarijo tako, da ne bodo za nobeno delo uporabni. Na vsak način naj se pa to nepotrebno otročjo nadlego odpravi.

— Klerikalci v Ljutomeru niso nič boljši, kakor naši v Mariboru. Pri volitvah v konstituanto so hoteli več Ljutomerčanov izreklamirati iz volilnega imenika, češ, da so Nemci. Vložili pa so svoje reklamacije prepozno in tako so dotičniki v srečo klerikalcev ostali v imeniku. Za občinske volitve so se namreč vsi napredni Ljutomerčani zedinili, tako da klerikalci niti kandidatne liste niso mogli sestaviti. V zadnjem hipu pa so si iz te zadrege pomagali s tem, da so postavili v svojo kandidatno listo baš one zagrizene Nemce in renegate, katere so že pred par meseci hoteli sami izreklamirati. Videti je torej, da so dobili klerikalni zaupniki po deželi naravnost direktivo od svojega tajništva iz Maribora, da se za občinske volitve vežejo z nemškutarji proti naprednim Slovincem.

— Antikristi pri Sv. Jakobu. K včerajšnji notici pod tem naslovom ugotavljamo resnici na ljubo, da je bil naš dopisnik napačno informiran. Zupnik pri Sv. Jakobu se ne udeležuje političnega življenja in tudi ni nastopil proti Sokolu, kakor ga obdoljuje včerajšnja notica. Večernice so se vršile, kakor po navadi; zvonjenje ob prihodu izletnikov pa je veljalo mrlji. Velik nasprotnik tukajšnjega „Sokola“ je kaplan, ki pa s svojim rovarstvom tudi ne bo dosegel posebnih uspehov, ker se šentjakovski sokolski odsek lero razvija in šteje večje število članov, kakor je bilo označeno v včerajšnji notici.

— Darovali so za Jugoslovensko Matico Syadetikon in drugovi 2100 K.

— Nemški šovinizem na Graški univerzi. Pred kratkim so iz Gradca oficijelno poročali, da se na tamkajšnji univerzi ne sprejmejo nobeni inozemci več, baje radi prenapolnenosti. Vedeli smo takoj, da to opravičilo ni resnično. In res je par dni pozneje „Tagespost“ izblebetala, da je ta prepoved naperjena le proti Jugoslovenom, ki bi bili skoraj v večini na tej univerzi. „Tagespost“ prosi v istem poročilu graško prebivalstvo, naj javi proste sobe za nemške visokošolce iz Rajha, katere je treba tem potom pridobiti, da se ohrani nemški značaj graške univerze.

— Cesta Maribor Radgona pred državljenjem. Zg. Radgona in Prekmurje sta zvezana z Mariborom z okrajno cesto, ki vodi skozi tri okraje. Vojna ima med drugim tudi to posledico, da je ta cesta v jako slabem stanju. Z ozirom na prekinjeni železniški promet čez Spilje pa je postala ta cesta za celo našo mejo jako važnega gospodarskega kakor tudi strateškega pomena. Potreba dvigniti stanje ceste na kolikor visoko možno stopinjo, je tedaj eminentne važnosti. Tega pa nikakor ne morejo storiti pojedini okrajni zastopniki. Predvsem jim manjka zato potrebni kapital; na drugi strani pa bi to veliko breme nikakor ne odgovarjalo hasku, ki ima posamezni okraj sam od te ceste. Čim bližje Mariboru, tem več tujih voznikov ter tem večja škoda na cesti. Zato so se obrnili vsi poklicani faktorji na osrednjo vladno prošnjo, da prevzame to cesto država sama v svojo upravo. Tej upravičeni prošnji hoče država očividno ustreči. Kreirala je predvsem mesto državnega cestnega nadzornika pri Sv. Lenartu, ter ga tudi že zasedla. Upamo, da bo sledilo temu koraku skoraj popolno prevzete.

— Tiskarski škrat je v včerajšnji notici „Vsi trgovski nastavljenici“ napravil iz „stanovskih“ ozirov „strankarske“ oziro, kar naj blagovolijo čitatelji popraviti.

— Uredba o opciji. V smislu uredbe o opciji (glej U. l. št. 147) se ima rok za optiranje oseb, katere so pristojne na ozemljih, okupiranih od Italije in onih, ki so pristojne na plebiscitnem ozemlju, določiti še-le kasneje. Kakor je sedaj sporočilo ministrstvo za zunanje zadeve, teče rok za plebiscitno ozemlje od 18. nov. 1920, to je od definitivnega dodelenja tega ozemlja, za kraje, ki so pripadli Italiji, pa do 2. februarja 1911, s katerim dnem je bila izvršena izmena ratifikacijskih listin rapalske pogodbe.

— „Obznana“ bo ukinjena? „Novosti“ poročajo, da bo vlada razveljavila nekatere odredbe „Obznane“. Delavskim zvezam bo zopet dovoljeno delovanje, ker so vladni ukrepi izvršili svoj namen. Odredbe o delovanju komunistične stranke še ostanejo v veljavi.

— Znižanje drž. proračuna. „Novosti“ javljajo iz Beograda, da je ministrstvo financ znižalo budget ministrstva trgovine za 30 milijonov dinarjev. Sedaj se nahaja v pretresu budget ministrstva za promet, ki je za budgetom vojnega ministrstva največji ter iznaša eno milijardo in dvesto milijonov dinarjev. Ministrstvo financ je mnenja, da se nabavi kredit, ki ga zahteva prometno ministrstvo za povzdigo prometa potom posojil in da se v redni državni budget postavi samo kredit za plačevanje anuitet teh posojil. Po informacijah, ki jih je dobil dopisnik „Novosti“ v ministrstvu financ, se bodo državni izdatki reducirali na pet milijard dinarjev.

— Smrtna kosa. V Gorici je umrl na veliki petek učitelj Ivan Lebar v cvetoči mladosti 22 let. Počivaj v miru!

— Novi poveljnik prve armije. Poveljnik prve armije, general Miloš Vasić je dospel včeraj v Novi Sad in nastopi danes svoje novo službeno mesto. Ob priliki prevzemanja se bo vršil pregled garnizije.

— Valutno vprašanje v logaškem ozemlju. Ljubljanska pokrajinska vlada je predložila načrte za rešitev valutnega vprašanja v osvobojenem ozemlju Slovenije.

— Vagoni za mednarodni promet. Gg. Ivan Peleš in Gjorgjević od strojnega oddelka ministrstva za promet sta odpotovala kot odposlanca naše vlade v Streso, kjer bosta sodelovala pri razdelitvi vagonov za mednarodni promet.

— Učitelji-vojaki bodo službovali v počitnicah. Minister za prosveto Pribević je stavil na seji ministrskega sveta predlog, naj učitelji opravijo svojo vojaško dolžnost med počitnicami. Vojni minister sestavi radi tega načrt, ki se predloži ministrskemu svetu v odobritev.

— Veterinarska skupščina. V častniškem domu se je vršila veterinarska skupščina vse države. Na tej skupščini se je izvedlo ujedinjenje vseh veterinarskih zvez v državi. Skupščino je otvoril poljedelski minister Pucelj. Ko so se sprejela pravila novega združenja, je bil izvoljen odbor. Popoldne so delegati posetili topičersko ekonomijo.

— Poroke v Prekmurju. Prekmurci imajo radi bučne in pompozne poroke. Zadnje dni se je poročil v evangeliški cerkvi v Puconcih nek kmet s hčerko krmnarja iz Polane. Gostija je trajala tri dni. Kako se je veselilo, pričuje se to, da so samo godci zaslužili 10.000 K.

— Zaključna akademija plesnega instituta Pečnik se vrši v soboto dne 16. t. m. v kazinskih dvoranah. Vabljeni so obiskovalci tečaja, njihovi sivoi ter dotičniki, ki so imeli v tej sezoni posamezni pouk. Pismena vabila se ne bodo razposiljala. Vstopnice v predprodaji pri g. Pečniku, Krekova ulica 8.

— Vstoličenje plaške vladike. Dne 17. t. m. se izvrši v Plaskem na svečan način vstoličenje vladike Hilarijona. Na to cerkveno slovesnost odstopuje 16. aprila posebni odposlanci kralja, vlade in arhierejskega sinoda.

— Sestindeseti redni občni zbor trgovskega gremija v Mariboru. V soboto, dne 7. maja se vrši v restavraciji „Maribor“ na Grajskem trgu ob 19. uri 56. redni občni zbor trgovskega gremija v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitane zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnikovo o delovanju. 3. Poročilo računskih preglednikov. 4. Sklepanje o proračunu za leto 1921. 5. Sklepanje o plačevanju in visokosti gremijskih doklad, o vpisnih, sprejemnih, onostilnih in šolskih pristojbinah. 6. Volitev 2 računskih preglednikov. 7. Volitev 4 odposlancev za zborovanje sivocev gremija. 8. Volitev 2 članov in 1 namestnika v razsodišče. 9. Volitev 10 članov in 10 namestnikov za zvezna zborovanja. 10. Predlogi članov po § 19. pravil. 11. Slučajnosti. V slučaju, da ta sklicani občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši ob 20. uri istega dne drugi občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število navzočih članov.

— K notici „Vprašanje eno in dvokronskih bankovcev“. Iz obrtnih krogov smo sprejeli naslednjo, zelo pogodeno karakterizacijo o zmedbi v denarnem prometu: Res je, da še ni izšla nikaka uradna odredba, da se stavi imenovane novčance izven prometa, vendar pa jih državni uradi in privatni zavodi že dalj časa sploh ne sprejemajo, ali pa v zelo omejenem številu. Označena notica pravi: „Vsakdo je dolžan sprejemati eno in dvokronske novčance do zneska 50 K, ako so opremljene s pravilnim žigom, kot plačilno sredstvo“. Vprašujemo, katere novčance so pravilno žigosane? V prometu cirkulirajo n. pr. skoro nove novčance s brezhibnim žigom: „Kotarska oblast SHS Maribor“. Ali je ta žig pravilen? Zakaj se nam ni sporočilo, kateri žigi so pravilni in kateri ne? Podpisani je vprašal pri državnem uradu, katere novčance so pravilno žigosane. Uradnik je odgovoril, da tega sam ne ve. Tedaj pogledajmo torej to zadevo malo po bližje s stališča prakse: Pek ali krošnjar prejme dnevno 6—700 K eno in dvokronskih novčanic. Vsaka stranka gleda, da se odkrija tega drobiza in oni, ki prinesejo dinarje, zahtevajo enak denar nazaj. Drugim so bankovci strgani, nepravilno žigosani etc. etc. Posledica je, da ostane trgovcu dnevno 5—600 K, kar bi znašalo na teden povprečno 2—3000 K. Sedaj gre pek k prodajalcu moke, krošnjar k trgovcu, peku, prekajevalcu itd., da poravna račune ali kaj kupi. Ako je zelo srečen, odda 100—200 K, ostanek par tisočev teh cunj pa zopet prinese domov. Kaj bode posledica temu? Oni, ki ne razpolagajo s kapitalom, se bodo morali izjaviti v par tednih insolventnim ter bodo morali zapreti trgovine, kljub

temu, da je blagajna doma prepolna eno- in dvokronskih starih bankovcih. Ljudstvo je izgubilo do teh novčanic vsako zaupanje. Ker nam toraj vlada ni dala nikako javno zagotovilo, da bode izmenjala vse v prometu krožeče novčance brez ozira, ako so pravilno ali nepravilno žigosane, bode še najbolje, da vsak čaka na izmenjavo svojih novčanic kakor — Judje svojega Mesijo!

— Amerika za bosansko deco. Počim ameriškega Rdečega križa je odposlala Hooverjeva misija 15 vagonov različnega blaga (sladkorja, kakao in moke) v vrednosti 12 milijonov za prehrano otrok v Bosni in Hercegovini. Blago je dospelo že do Dunaja, kamor je odpotoval predsednik ameriške misije v Crnigori, Crookes, ki odpravi to blago v Dubrovnik, kjer se izvrši glavna razdelitev.

— Gostilniške cene v Gradcu. Na zborovanju gostilničarskega društva v Gradcu so bile določene nove cene, ki veljajo za vse gostilniške obrate. Iz tega cenika povzamemo: čista juha stane 3—4 K, zakuhana slabše vrste 7—8 K, boljše vrste 8—10; prikuhe: omaka h govejemu mesu 6—16 K, riž 12—15 K, fino sočivje 12—14 K, pražen krompir 13—16 K; salata: glavna ta z oljem 18—24 K, navadna z oljem 15—20 K; meso: goveje, kuhano (13 kg) 60—75, pečenka 70—85 K, letna pečenka 68—75, svinjska pečenka 78—85 K itd. Porcija gosi stane 170 do 190 K, mehko jajce 12—14 K. Po tem ceniku stane čisto priprosto kosilo z govejim mesom, brez peciva povprečno 95 K, s pecivom 135—150 K, kosilo s pečenko pa 100 K. Cene sobam za tujce so se povišale za 50 odstotkov.

— Lastnikom psov. Ker mnogi posestniki psov vzlic vsem opominom v časopisih in tukajšnjemu razglasu z dne 27. 3. 1921 št. 3865 in 244/vet. omalovažujejo izdane predpise deželne vlade glede strogega pasjega zapora — in kakor je videti, namenoma — odrejam, da bo od sedaj vsak pes, ki bo pomankljivo ali sploh nezavarovan zaloten, pokončan. Vladni komisar.

— Usoda slaboumne ženske. Nadstražnik Josip Orel je našel 12. t. m. na dvorišču neke hiše v Vrbanovi ulici neznano slaboumno žensko, ki je ležala na tleh in se krčila v bolečinah. Ženska je v nosečem stanju. Z rešilnim vozom so jo spravili v javno bolnico. Ker je gluha in nema, ni mogoče ugotoviti identitete.

— Na ulici je obležal v terek kmetski fant Ivan Godina, doma iz Hardeka pri Ormožu. Postalo mu je slabo in se je zrušil na cesto. Obveščena je bila takoj rešilna postaja, ki ga je prepeljala v tukajšnjo javno bolnico.

— Izgubljeno in našeno. Policijski organ je našel včeraj na Aleksandrovi cesti ročno torbico, v kateri se nahajata dva ključa. Lastnica jo dobi pri komisariatu. — V Vrtnarski ulici je bila najdena torba in v nji predpasnik ter ena krtaca. Vprašati pri polic. komisariatu.

Kultura in umetnost.

x Razvalina življenja. Najbolj priljubljen in najbolj popularen postane narodu oni pisatelj, ki zna živo slikati narodne tipe in navade, še bolj pa je čislani oni, ki zna opisati psiho narodne družbe. Pri Nemcih je kot tak najbolj zaslovel Anzengruber pri Italijanih Goldoni itd. pri nas pa F. S. Finžgar. Obiskovalcem našega gledališča je znan Finžgar po svojem „Divjem lovcu“ in po „Verigi“, obe igri, sta bili že lansko leto uprizorjeni na našem odru. Danes v četrtke pa uprizori naše gledališče najnovejšo njegovo delo „Razvalina življenja“, ki je ravno kar doživelo premijero v Ljubljani z velikim uspehom, V „Razvalini življenja“ nam podaja F. S. Finžgar trmo slovenskega kmeta, ki prisili svojo hčer v zakon, ki je njemu po volji in se ne ozira na nežne občutke in ljubezen, ki jo goji njegova hči v srcu ter tako dovede s svojo trmoglavostjo sebe in druge v propast. Igra je prepletena z živimi prizori in zahteva od igralca največjo pažnjo, da pogodi in poda pravi žanr. Pisatelj bo prisostvoval predstavi in naše občinstvo mu gotovo izkaže zaslužen priznanje.

Gospodarstvo, trgovina.

Borza 12. aprila.

Curih: Berlin 9.87, New York 577, London 22.64, Pariz 41.15, Milan 26.50, Praga 7.25, Budimpešta 2.07 1/2, Zagreb 4.10, Varšava 0.70, Dunaj 1.45, avstrijske žigosane krone 1.—.

Zagreb: Berlin 229—231.00, Italija 630—634, London 0—561, New York 140.00—142, Pariz 1008—1012, Praga 194 do 195.50, Svica 2475—2500. Valute: Ameriški dolarji 138.50—138.75, avstrijske krone 24.50—24.75, carski rublji 75—75, češko-slovaške krone 185—0, francoski franki 990—1020, napoleonidori 475 do 0, nemške marke 225—229, romunski lei 201—205, souvereign 255, italij. lire 625—630, turške lire 510—0.

Dunaj: Ameriški dolarji 584—588, nemške marke 947—953, angleški funti 2340—2360, francoski franki 4294 do 4335, italijanske lire 2717.50—2837.50, jugoslovanske dinarji 1628—1718, poljske marke 279—281, švicarski franki 1030—1033, češkoslovaške krone 830.00—836.00, madžarske krone 210.00 do 212.00.

Gospodarska pogajanja med Čehoslovaško in Avstrijo. Poročevalni urad trgovskega ministristva ter zunanje trgovskega ministristva ter zunanje trgovskega biroja javlja: V pondeljek popoldne so se nadaljevala pogajanja med čehoslovaško in avstrijsko delegacijo, pričemer se je dokončalo drugo čitanje trgovsko- in prometno-političnih določb trgovske pogodbe. Razen nekaj točk se je dosegel popoln sporazum. V torek se pogajanja nadaljujejo in sicer radi uvoza in izvoza. V sredo se vrši 3. branje splošnega dela trgovske pogodbe.

Gospodarske odredbe proti Nemčiji. Naša vlada je sklenila, da je pri gospodarskih represalijah proti Nemčiji na strani Italije in da bode pri nemškem uvozu tudi ona oddala gotov odstotek državnih blagajni. Tozadevna

podrobna odredba bode izšla v par dneh.

Znižane pomorske cene. Lloyd Triestino je po preteku enega meseca zopet izdatno znižal ceno blagovnemu in osebnemu pomorskemu prometu.

K izvozni prepovedi žita. Uradno se objavlja: Odredba ministrskega sveta, s katero se prepoveduje izvoz žita, se je izdala le radi velike suše, ki grozi z neplodnostjo in pomanjkanjem živil. Ako bi pa padel dež etr se toraj zboljšali izgledi za žetev, se bode tozadevna prepoved takoj ukinila. Producenti živil in trgovci se morajo ravnati v tem pogledu, da je zagotovljeno živil za naše prebivalstvo prva dolžnost državne sile, ki je k temu prisiljena le radi dobrobiti naroda. Vse okrajne in občinske oblasti se pozivljajo, da to objavijo vsemu prebivalstvu.

Nova industrija v Zagrebu. Sander Kornstein, ki se je povrnil te dni iz Švice, namerava ustanoviti v Zagrebu industrijo gumbov in glavnikov.

Tovarna avtomobilov v Vinkovcih. Kakor se poroča iz Beograda, nameravajo ustanoviti domači interesi v Vinkovcih, Dalmacija, s pomočjo beogradskih kapitalistov veliko tovarno avtomobilov.

Trgovina z Egiptom. Naša trgovska agentura v Aleksandriji poroča o intenzivnem interesu za vse naše produkte.

Izvoz špirita. Prometno ministristvo ima namen, znižati tarife za špirit in njene izdelke. Radi tega se je naprosilo prometno ministristvo trgovske in obrtne zbornice za natančne statistične podatke o izvozu špirita.

Nova mohamedanska banka v Sarajevu. Ministristvo trgovine in industrije je dovolilo osnovanje »Gajret« v Sarajevu. Svrha te banke je podpiranje ter osnovanje kulturnih in humanitarnih podjetij. Osnovna glavni- ca bode znašala začetkom 8 milijonov kron.

Padec blagovnih cen. Padec blagovnih cen na svetovnih tržiščih se je v zadnjem tednu omilil. Številka indeksa je znašala koncem februarja 1914 ter je padla koncem marca na 189.3;

toraj znaša padec cene v marcu le 2.6 odstotkov, medtem ko je dosegel v januarju 10.5. Skupni padec od aprila lanskega leta se računa na 42 odstotkov; takrat je znašalo število indeksa 329.2. Od 42 cen razne kakovosti blaga so 21 nižje, 15 višje in 6 nespremenjene. Številka indeksa cen živilom je nespremenjena. Angleško žito se je zvišalo za 14 shillingov pri kvartru. Tudi sladkor se je nekoliko dvignil, čaj, kava in kakao so pa padli.

Banker »Officina Gallilei«. »Officina Gallilei« je ustavila dne 5. aprila svoja izplačila. Pasiva znaša okrog 30 milijonov lir.

Prosta trgovina v Italiji. Po vseh rimskih listov namerava vlada upostaviti v najkrajšem času svobodno trgovino, ker je vsega blaga v izobilju in se že prodajajo ceneje, kot po maksimalnih cenah.

Dumski rublji. Angleške novine poročajo, da je objavilo angleško finančno ministristvo odredbo, po kateri se smatra ruske caristične in dumske rublje kot zakonito valuto in se jo toraj tudi lahko sprejema. Kerenske in sovjetske rublje se ne pripozna.

Carinski kordon proti Nemčiji. Carinski kordon proti Nemčiji je pričel te dni delovati. Carina se plačuje nemškim carinikom pod kontrolo antantnih uradnikov. Mesta Maina, Koblenz in Köln so pritegnjeni v carinsko cono. Dovoljenja za izvoz in uvoz se ne dovoljujejo več od nemških oblasti, temveč od antantnih komisarjev.

Kriza na tujih tržiščih. Opažati je, da se kriza svetovne produkcije razširja s zahoda iz Amerike v zapadno Evropo in od tamkaj v čehoslovaško državo. Tamkaj nastopa v tipičnih znakih. Preporna skladišča, brezposelnost, padanje cen, prenehanje bojov za zvišanje mezd. Delavcem je postalo popolnoma umljivo, da uprizori zvišanje mezd podražitev v vseh panogah. Določna kriza se smatra lahko kot predznak normalizacije naših ekonomskih razmer. V čehoslovaški so se povrnil poljedelski delavci s svojimi kolektivnimi pogodbami v normalni tir delavnosti. Ta sporazum bode dobro uplival tudi na druge delavske sloje. Padanje cen bode povzdignilo tudi socialne

razmere, v kolikor se s tem ne poveča brezposelnost. Cene mesu so padle n. pr. za 20 odstotkov, milu za 40, čevljem za 20—30. Cene tekstilnim produktom niso padle iz tega razloga, ker je v skladiščih nahajajoče se blago izgotovljeno še iz dragih surovin. Centrale, ki spominjajo še na vojni čas, se razpuščajo in omejena trgovina se vrši v Čehoslovaški le še z moko in sladkorjem. Vendar bode tudi to polagoma prešlo k prosti trgovini. V splošnem se cene čehoslovaškim produktom sliče cniim na svetovnih tržiščih.

Avtomobilne tovarne »Fiat« zopre. »Corriere della Sera« poroča iz Turina, da se je začetkom tega meseca zaprlo avtomobilske tovarne »Fiat« ter jih vojaško zasedlo. Tovarniško vodstvo je bilo k temu prisiljeno, ker so se nekateri delavci zoperstavliali odpustom iz obrata.

Gospodarska konferenca v Berlinu. »Eclair« prinaša neko važno vest, po kateri se vrše sedaj v Berlinu pogovori med angleškimi, francoskimi in italijanskimi zastopniki ter nemškimi finančnimi osebnostmi o rudarskih komisijah v onem delu Gornje Šlezije, v katerem je velika poljska večina. Razni listi zahtevajo pojasnila, ako odgovarja ta vest resnici in kaj namerava ukreniti vlada napram onim francoskim zastopnikom, ki izdajajo v Berlinu interese poljskega naroda.

Denacionalizacija industrij v Rusiji. Iz Rige se poroča, da objavljajo ruski listi oficijelni komunikate, po katerem se odreja ljudskim komisarjem, naj denacionalizirajo vse industrijske obrate, pripadajoče inozemcem. Najpreje je treba razlastiti take obrate, katerim pripadajo Angleži.

Gospodarske odredbe proti Nemčiji. Naša vlada je sklenila, da je pri gospodarskih represalijah proti Nemčiji na strani Italije in da bode pri nemškem uvozu tudi ona oddala gotov odstotek državnih blagajni. Tozadevna podrobna odredba bode izšla v par dneh.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Poziv na podpisovanje delnic!

Da se osvobodimo inozemske uvozne, izvozne in posredovalne trgovine in tujih uvoznikov, izvoznikov in posredovalcev ter njihovega nepotrebnega dela in zasluzka, si ustanovimo

lastno veliko nakupovalno družbo:

„Slovensko trgovsko delniško družbo“ v Ljubljani

katera bo s svojimi velikimi gmotnimi in duševnimi sredstvi v stanu nam prekrbovati vse blago po prvotnih cenah naravnost iz prvih virov in prodajati izdelke in izdelke našega poljedelca in proizvajalca naravnost inozemski veletrgo vini in konzumentu.

Na podlagi odobrenja ministra za trgovino in industrijo z dne 4. februarja 1921, št. 499, koheces. listina oddelka ministr. za trgovino in industrijo v Ljubljani z dne 31. marca 1921, št. 2309, se daje v podpis

5 milijonov kron delniške delavnice

razdeljene v 12.500 na prinosca se glasečih delnic po 400 K.

Prijave sprejemajo: Trgovska zadruga r. z. v Ljubljani, vsi Trgovski gremiji in zadruga v Sloveniji, Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Jadranska banka v Ljubljani, Slovenska eskomptna banka v Ljubljani in vse njih podružnice.

Podpisovanje se vrši do 20. aprila 1921

ter se bodo izdajale delnice v izvodih po 1, 5 in 25 delnic skupaj.

Znesek delnic po 400 K za kos in za kritje raznih stroškov pri izdaji delnic po 40 K na vsako delnico je takoj plačati pri podpisnem mestu oziroma nakazati Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.

Odbor ima pravico svobodno odločati o dodelitvi delnic.

Opozorjamo podpisovalce, da vsak jamči le z zneskom delnice ter ni nikakega nadaljnega jamstva zvezanega s podpisom delnic pri delniški družbi.

Komur je mar lastna gmojna korist, naša gospodarska neodvisnost od inozemske, nam tuje posredovalne trgovine, bo pristopil kot delničar k naši družbi, za koje uspevanje so dani vsi pogoji.

Upoštevajte, da more le velika in gmotno močna organizacija kupovati naravnost iz prvih virov brez tujih posredovalcev in njihovega zasluzka.

Upoštevajte, da leži prvi in glavni dobiček trgovca v nakupu. Le ugodni nakup omogoča konkurenco v prodaji.

Podpisujte torej delnice naše:

„Slovenske trgovske delniške družbe“ v Ljubljani.

Ljubljana, dne 7. aprila 1921.

Za pripravljalni odbor:

Ludovik Smole l. r. Trgovska zadruga r. z. o. z. v Ljubljani
trgovca v Sevnici

Ivan Kostevc l. r.
trgovca v Ljubljani

Viktor Meden l. r. Fran Zebal l. r.
trgovca v Ljubljani.

504 2—2

Nala oznanila.

Sluga za trgovino, zanesljiv in priden, kojemu je tudi mesto znano, se sprejme takoj za stalno v knjižarni Vilko Weigl. Glavni trg št. 22. 498 3—3

Nova birmaska obleka za prodati. Sodna ulica št. 25, III. nadst. 512

Sadna drevesa se prodajajo. Ruška cesta št. 15, 511 2—1

Dobro ohranjene citre se ceno prodajo. Poizve se v Wildenrajnerjevi ulici št. 15, pritličje. 510

Išče se lepa mebl. soba s posebnim vvhodom v sredini mesta. Naslov se izve v upravnistvu. 3—2 503

Dobro idoča trgovina se prodajo. Naslov pove upravnistvo. 2—2 502

Išče se boljša samostojna

natakarica

pod zelo ugodnimi pogoji. Zahteva se nekaj jamstva. Nastop takoj. Bufet Pučko. Aleksandrova cesta 31. 514

Kavarna „Rotovž“.

Danes in vsak dan

koncert.

Začetek ob 20. uri.

Prva jugoslov. tvornica d. d. v Karlovcu išče

delavce (specialiste)

za izdelavo glavnikov. Plače po dogovoru. 503 3—1

Lahko motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se prodajo. Dravska ulica 11, gostilna.

Lep svilen, popolnoma nov damski dežnik in jako dobro ohranjena rujava polna torbica, se po nizki ceni prodajo. Vprašati je Koroska cesta 21, pril. 180

Zidno opeko

odda v vsaki množini

Umetna opekarna Radvanje.

Naročila naj se vpošljejo na

U. Nassimbenti starbeni mojster. 508

Maribor, Vrtna ulica 12

Genilni jermeni

za stroje v vseh širinah od 30 do 200 mm v zalogi pri Ivanu Kravos, sedlar, Aleksandrova c. 13.

Tel. 350.

Tel. 350.

Naznanjamo našim cenj. strankam, da smo se preselili iz Aleksandrove ceste št. 35 na Aleksandrovo cesto št. 61.

Obenem prosimo za ohranitev izkazanega nam zaupanja ter bomo tudi nadalje najtočneje in najceneje izvrševali vse poverjene nam posle kakor carinjenje in odpremo.

Skladišna in otpremna delniška družba Podružnica v Mariboru.

507 4—1